

Pristupnica Jelena Jurić obranila je disertaciju na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru.

Jelena Jurić rođena je 2. listopada 1987. godine u Mostaru. Završila je doktorski studij u trajanju od tri godine i obranila 20. ožujka 2024. godine disertaciju pod naslovom: „ Međuviznost ekonomskog rasta i zaduženosti “ pred Povjerenstvom:

1. Dr. sc. Đula Borozan, red. prof., Ekonomski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, predsjednica Povjerenstva;
2. Dr. sc. Mila Gadžić, red. prof., Ekonomski fakultet Sveučilišta u Mostaru, mentorica i članica;
3. Dr. sc. Vinko Kandžija, professor emeritus, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, član.

Završetkom dokorskog studija pristupnica je ispunila sve uvjete za stjecanje doktorata iz područja društvenih znanosti, polje Ekonomija.

Doktorska disertacija je dostupna na uvid u Knjižnici Ekonomskog fakulteta.

SAŽETAK

U suvremenim ekonomskim odnosima, sve veća pozornost se usmjerava na izučavanje povezanosti zaduživanja i gospodarskog rasta. Mnoge ekonomske teorije i empirijska istraživanja, kroz povijest pokušavaju pronaći dogovor na pitanja koja se postavljaju u traženju optimalnih modela ostvarivanja stabilnog i dugoročnog rasta. U zadnjim desetljećima, sve više do izražaja dolazi usporevanje ekonomskog rasta, što vodi porastu zaduženosti s ciljem financiranja rasta. Međutim, rast zaduženosti povratno može negativno djelovati na ekonomski rast. Ova doktorska disertacija, predstavlja doprinos postojećim teorijskim i empirijskim istraživanjima međuovisnosti ekonomskog rasta i zaduženosti. Poseban naglasak istraživanja je na zemljama srednje i istočne Europe i zapadnog Balkana, za koja su navedena istraživanja oskudna. Empirijskom analizom, provedenom prije ekonometrijskog istraživanja međusobnog utjecaja, iscrpno su analizirana postojeća empirijska i teorijska istraživanja navedene tematike kao i okolnosti ekonomskog rasta i zaduženosti na odabranim uzorcima. Postojanje moguće veze između navedenih varijabli ispitano je dinamičkom panel analizom odrednica ekonomskog rasta i zaduženosti, na odabranom uzorku zemalja, koristeći statistički program STATA/MP17. S ciljem preciznije analize međusobnog utjecaja ekonomskog rasta i zaduženosti, prvom glavnom i pripadajućim pomoćnim hipotezama analizirane su varijable budžetski prostor i bruto domaća štednja i njihov utjecaj na zaduženost. Osim ispitivanja postojanja veze između navedenih makroekonomskih kategorija, empirijskim istraživanjem analiziran je i predznak utvrđene veze. U okviru druge glavne i pripadajućih pomoćnih hipoteza, i nezavisnih varijabli vezanih uz zaduženost, analizirane su granice duga za pojedine uzorke i utjecaj kretanja zaduženosti unutar navedenih granica, kao i veličine fiskalnog prostora na ekonomski rast. Rezultati provedenog istraživanja potvrdili su negativan utjecaj ekonomskog rasta na zaduženost, te utjecaj smanjenog budžetskog prostora na povećanje zaduženosti. Pretpostavka o tome kako postojanje bruto domaće štednje utječe na smanjenje zaduženosti nije potvrđena rezultatima provedenog istraživanja. Dobivene rezultate empirijskog istraživanja, o nelinearnosti veze između zaduženosti i ekonomskog rasta i zaključke koji proizlaze iz njih, nije bilo moguće jasno definirati, budući se radi o malim koeficijentima uz pripadajuće varijable koje govore o nelinearnom utjecaju. Modelom su procijenjene i granice duga, za odabrane uzorke zemalja, nakon kojih utjecaj zaduženosti na ekonomski rast može postati negativan te su dobivene različite vrijednosti za različite skupine

zemalja, što ide u prilog potrebi analize granica zaduženosti prema specifičnostima zemalja. Dobiveni rezultati, također, ukazuju kako održavanje zaduženosti unutar procijenjenih kritičnih granica duga, kao i veličina fiskalnog prostora, imaju pozitivan utjecaj na ekonomski rast. S obzirom na ovakve rezultate i njihov doprinos, jasno je kako je upravljanje javnim dugom, sukladno značajkama pojedinih ekonomija i procijenjenim granicama, važan dio politike zaduživanja i fiskalne politike. Imajući na umu i procijenjeni značaj ekonomskog rasta za zaduženost, kao i za cjelokupno gospodarstvo, važno je makroekonomske politike usmjeravati ka poticanju ekonomskog rasta, kao jednog od načina rješavanja velike zaduženosti. S obzirom na dobivene rezultate i zaključke na koje ukazuju, empirijsko istraživanje može doprinijeti budućim teorijskim i empirijskim istraživanjima međuovisnosti ekonomskog rasta i zaduženosti. Rezultati provedenog istraživanja mogu poslužiti kao, svojevrsne, smjernice za politike upravljanja postojećim zaduživanjem i smjernice budućeg djelovanja.

Ključne riječi: *ekonomski rast, zaduženost, fiskalni deficit, bruto domaća štednja, granice duga, fiskalni proctor*

DOPRINOSI DOKTORSKE DISERTACIJE

Izrađena doktorska disertacija pod naslovom „*Međuovisnost ekonomskog rasta i zaduženosti*“ pristupnice Jelene Jurić predstavlja originalno i cjelovito znanstveno djelo koje sadrži nove i relevantne spoznaje iz ekonomije. Osim u znanstvenom pogledu, ova doktorska disertacija ima i aplikativni doprinos u području upravljanja javnom zaduženosti i poticanju ekonomskog rasta. Znanstveni doprinos doktorske disertacije ogleda se u teorijskom modeliranju i empirijskoj potvrdi postojanja međuovisnosti ekonomskog rasta i zaduženosti. Ekonometrijski model kreiran za ovo istraživanje potvrdio je kako povećanje ekonomskog rasta vodi smanjenju zaduženosti, dok rast zaduženosti vodi smanjenju ekonomskog rasta. Pristupnica je provedenim istraživanjem potvrdila znanstveni doprinos na području politika ekonomskog rasta i zaduženosti utvrdivši važnost ekonomskog rasta za smanjenje i upravljanje javnom zaduženosti te postojanje veze između fiskalnog deficita i javne zaduženosti. S obzirom na važnost javne zaduženosti i upravljanja istom, provedeno istraživanje doprinijelo je ispitivanjima granica zaduženosti iznad kojih utjecaj javnog duga na ekonomski rast postaje negativan. Istraživanje provedeno u okviru ove doktorske disertacije istaknulo je i važnost veličine i utjecaja fiskalnog prostora promatranog u odnosu na procijenjene granice zaduženosti na poticanje ekonomskog rasta. Istodobno ova doktorska disertacija doprinosi i sistematiziranim i iscrpnim pregledima

dosadašnjih teorijskih i empirijskih istraživanja iz područja javne zaduženosti i ekonomskog rasta kao i njihovih odrednica. Posebno je pritom dana prikazana i cjelovita analiza te identificirane determinante i okolnosti ekonomskog rasta i zaduženosti u odabranim uzorcima. Poseban znanstveni doprinos razumijevanju međuovisnosti ekonomskog rasta i zaduženosti, granicama zaduženosti i raspoloživom fiskalnom prostoru pristupnica je ostvarila za zemlje zapadnog Balkana za koje postoji oskudan broj istraživanja navedene tematike.

Povjerenstvo također nalazi i značajne aplikativne doprinose izrađene doktorske disertacije koji se odnose na uočavanje i razumijevanje trendova kretanja ekonomskog rasta i zaduženosti, kreiranje mogućih smjernica politikama upravljanja zaduženosti i ekonomskog rasta kao i preporuke za daljnja istraživanja na području javne zaduženosti i moguće povezanosti s ekonomskim rastom. Rezultati istraživanja mogu biti od koristi širokom krugu dionika od akademske i stručne zajednice do nositelja ekonomske politike za aktivnosti usmjerene ekonomskom rastu i upravljanju zaduživanjem.

Temeljem navedenog, može se konstatirati kako je pristupnica Jelena Jurić izradila doktorsku disertaciju kojom je obogatila znanstvenu i stručnu literaturu iz područja državnih financija, upravljanja javnim zaduživanjem i ekonomskog rasta. Svojim teorijskim i empirijskim istraživanjem u predmetnoj doktorskoj disertaciji pristupnica je ostvarila ukupni znanstveni doprinos primjeren radu čija kvaliteta zavrjeđuje stjecanje stupnja doktora znanosti u polju ekonomije.